

Kossuth Lajos utca, Kertek alja: Az előző lelőhellyel áll kapcsolatban a falu É-i házsora mögötti kiskertekben található telepnyom. A Kossuth Lajos utca 81–83. és az 53. sz. mögötti kertek átvizsgálását engedélyezte tulajdonosuk. Különösen gazdag leletekben a 73–87. sz. mögötti domb, amely a Fertő tó árterületéből a legmagasabb kiemelkedést jelenti ezen a részen (bronzkori, kelta, Árpád-kori, késő középkori leletek). Több nagyméretű edénytöredék és kovadarab került elő. Az 53. sz. mögötti részen, vetett területen kelta és középkori töredékeket találtunk. Gyakorlatilag a Kossuth Lajos utca teljes hosszában végigkíséri a Fertő tó déli partját a leletanyag. (Hrsz.: 11–191, 047/4, 084/2, 045/44)

Marci-völgy Ny: A Fertőszéplak felé vezető műút déli oldalán, a Marci-völgyben futó ÉNy-DK-i irányú csatorna Ny-i oldalán, a temető alatt, közvetlenül a falu DK-i határánál levő szántók területén őskori (bronzkori, kelta), római, Árpád-kori és késő középkori leletanyagot gyűjtöttünk. Két kisebb kovapattinték is előkerült. (Hrsz.: 032/2, 032/3–12, 024/1–3)

Marci-völgy K: Az előző lelőhellyel szemben, az árok túlsó (Ny-i) partján kevés őskori mellett túlnyomórészt késő középkori leletekre bukkantunk egy kis parcellán. (Hrsz.: 034/8, 024/27–37)

Munkatárs: Balassa Krisztina.

NÉMETH PATRÍCIA

198. Hévíz, temető

(Zala megye) U, Á, Kk

2005 májusában terepbejárást végeztünk a Hévíz–Alsópáhok elkerülő út nyomvonalán.

Hévíz Ny-i külterületén, a temető mögött, a Páhokipatak völgyére lefutó Ny-i domboldalon egy kisebb kukorica-parcellában jelentkezett a lelőhely. A parcella egészében gyűjtöttünk leleteket, ezért nagyon valószínű, hogy a lelőhely minden irányban tovább terjed a művelt terület szélein. A lelőhely a nyomvonal 3,55–3,35 km-szelvényei közé esik, a nyomvonaltól Ny felé mért 250 m-es sáv szélén, ill. főként azon kívül, de a csomópont területére. A leletek előfordulásában több sűrűsödési pontot figyeltünk meg. A kerámiatöredékek mellett 17 kisebb-nagyobb kőeszközt találtunk. Ezek kettésével, hármásával kerültek elő egy-egy kisebb területen (szétszántott gödrök?). Az őskori kerámiatöredékek a dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrájából származnak (középső neolitikum). A korongolt kerámiatöredékek közt van csigavonallal díszített (Árpád-kor), valamint néhány késő középkori darab is.

P. BARNA JUDIT

199. Igrici, 3. Kavics- és homokbánya

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B, Á

2005. június 17-én helyszíni szemlét tartottunk a kavics- és homokbányatelek területén. A szemle során egy új régészeti lelőhelyet találtunk: a felszínen bronzkori

és Árpád-kori kerámia leletanyagot gyűjtöttünk. 2005. június 23-án lehatároltuk a lelőhelyet: 280×175 m-es ovális közelítő poligon, amely a 101 m tszf-i magasságú É-D-i dombhát tetejét és Ny-i oldalát takarja. A teljes lelőhely területe: 36 360 m².

SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

200. Igrici, 3. Kavics- és homokbánya

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B

2005. szeptember 1-jén helyszíni szemlét végeztünk a területen, a korábban meghatározott lelőhelyek kiterjedésének lehatárolásához. A korábban rendkívül gazos „O” lelőhely felszínéről a növényzetet eltávolították. A nagyfeszültségű vezeték alatti, illetve annak ÉNy-i oldalán elhelyezkedő, felszínből jól kiemelkedő 99 m tszf-i magasságú dombhátat határoztunk meg régészeti lelőhelyként. Az „O” felszínén őskori településjelenséget figyeltünk meg, melyet elsősorban bronzkori kerámia és patics jelzett.

VERES JÁNOS

201. Jánosháza, Országúti-dűlő (Halomi-dűlő)

(Vas megye) N

2005. április 8–25. között régészeti szakfelügyeletet, majd próbaásatást végeztünk a beruházással párhuzamosan. A szakfelügyelet (április 8–15.) majd az ásatás (április 18–22.) folyamán 33 objektumot dokumentáltunk a kutatott 5893 m² területen. Túlnyomó részük agyaggyerő gödör. Leletanyagot két gödörben találtunk. Az egyik kerámiatöredékeken kívül kisebb-nagyobb vasalak-darabokat, téglatöredékeket és egy állatfogot; a másik egyetlen kerámiatöredéket tartalmazott. A lelőhely kevésbé intenzív, leletanyaga alapján a népvándorlás kor kései időszakára (7–8. sz.) datálhatjuk.

POLGÁR PÉTER

202. Jobbágyi határa

(Nógrád megye) Ó, LT, Sza, Kö

2005. május 1–30. között terepbejárást végeztünk Jobbágyi Tenk nevű határrészén, valamint a vasút és a Szurdokpüspökibe vezető műút közötti szántón. A terepbejárást a Zagyva-völgy két oldalára és a Zagyva-völgy K-i oldalán található hegylábi, domblábi területekre koncentráltuk.

Az őszi terepbejárást során a Zagyva bal teraszán, a felhagyott homokfejtő gödör falából réteghez köthető leleteket gyűjtöttünk. Az 1. sz. lelőhely Jobbágyi Várhegy mellett, közvetlenül a műút oldalán található. A gödör középső részéről a felszíntől számítva kb. 5–6 m mélyen fosszilis csontokat (mamutagyar darab, végtagcsont-darab, vadló sarokcsontja) gyűjtöttünk, kőanyag nélkül. Szintén a középső részen, de a felszíntől számítva kb. 70 cm mélyen a vörösesbarna színű réteg és sárga löszréteg határán megmunkált kovaszilánkot és kovásodott andezit nyersanyagdarabot találtunk. A vö-

rösesbarna réteg feletti humuszban őskori kerámiát találtunk. Ezekről a pontoktól távolabb a sárga löszréteghez köthetően kovaszilánk-töredéket, opáldarabot és megmunkált kavicsokat gyűjtöttünk.

A Zagyva jobb oldali teraszán Tenk területén, a K-i irányú lejtőről szórványos kovaszilánkokat, fosszilis csontdarabkákat gyűjtöttünk (2. lh.).

A Zagyva jobb oldali teraszán Tenk területén szórvány nagyméretű aurignacien jellegű levélkaparót gyűjtöttünk (3. lh.).

A Zagyva jobb oldali teraszán Tenk területén a 21. sz. műút mellett egy nagyobb kiterjedésű foltból a terasz sík tetejéről és lejtőjéről őskori, grafitos kelta, szarmata és középkori kerámiát, patinás felületű opálszilánkot gyűjtöttünk (4. lh.).

A Zagyva jobb oldali teraszán közvetlenül a 21. sz. műút mellett őskori és szarmata kori kerámiát gyűjtöttünk (5. lh.).

A régészeti leletanyag a Kubinyi Ferenc Múzeumba került.

Konzulens: Ringer Árpád.

Munkatársak: Gutay Mónika régészhallgató, Kerékgyártó Gyula.

RACZKY PÁL

203. Kalocsa határa

(Bács-Kiskun megye) U, R, B, LT, Sza, N, A, Á, Kk, Kú
2004. november 19. és 2005. április 20. között terepbejárást végeztünk régészeti topográfia összeállításához.

Összesen 5300 ha-t jártunk be. A 20 ismert régi lelőhelyhez további 83-at találtunk, tehát összesen 103 lelőhelyet különítettünk el. A terepbejárást sávossal végeztük. Leleltetés megvalósítása esetén intenzívebb, a lelőhely határainak megállapítását és a fellelhető leletek összegyűjtését célzó terepbejárást végeztünk. Több lelőhelyet is ismételt terepbejárással rögzítettünk.

Kalocsa területének nagyobb része járható volt (kb. 60–70%), naponta átlagosan 100 ha-t jártunk be. A lelőhelyek a közigazgatási terület É-i, ezen belül főleg annak ÉK-i részén sűrűsödtek. K-en közepes mennyiségű, Ny-on nagyon kevés, D-en viszonylag kevés lelőhelyet találtunk.

Bizonyos következtetések levonhatók a lelőhelyek korát illetően is. Összesen viszonylag nagyszámú, de többnyire kevés leletszámú őskort találtunk (34 és 8 bizonytalan lelőhely). A jellegtelen anyagból 19 biztos és 5 bizonytalan lelőhely közelebbi korszakbesorolásra nem alkalmas. Nagyon gyér megtelepülést észlelhetünk a neolitikum meghatározható lelőhelyek alapján (25., 27., 28. lh.). Nagyon kevés a rézkorinak értelmezhető lelőhely (22., 90. lh.), Pécel-badeni kultúrát leltünk a 90. sz. lelőhelyen. A bronzkor időszakát már 12 biztos lelőhely képviseli. Biztos kora bronzkor 1 (29. lh.), Vátya vagy nagyrévi kultúra 2 (21., 27. lh.), középső bronzkor 1 (29. lh.), késő bronzkor 3 (25., 29., 63. lh.) lelőhelyen került elő.

Gyér megtelepülést adathatunk a La Tène-korból is: 1 biztos (92. lh.) és 2 bizonytalan (30., 103. lh.) kisméretű kelta lelőhelyet különítettünk el.

Nagyszámú szarmata telepet leltünk (26 biztos és 7 bizonytalan). Kis, közepes vagy nagy szarmata falvak egyaránt előfordultak. Ezen belül egyértelműen késő szarmata korú lelőhely volt a 29. és 31. sz. Néhány lelőhely esetében közelebbi kormeghatározás nélkül, csak a népvándorlás korát valószínűsíthetjük (8 biztos és 5 bizonytalan lelőhely). Leltünk 2 valószínűnek látszó (68., 101. lh.) és 2 bizonytalan (31., 48. lh.) kormeghatározású, nagyon kisméretű avar telepet is.

A leggyakoribb korszak az Árpád-kor volt (40 biztos és 7 bizonytalan). Ezek többnyire kis, vagy tanya-szerű településre utalnak.

Viszonylag sok lelőhelyen találtunk késő középkori, 14–16. századi (21 biztos és 2 bizonytalan) és kora újkori, 17–18. (19.) századi (10 biztos és 2 bizonytalan) leletanyagot. A lelőhelyek és a leletek számának nagysága tanyaszerű településeket sejtet. Nagyon középkori falura utal a 35. sz. lelőhely.

Egy lelőhelyen az embercsontok temetőre utaltak (53. lh.). A viszonylagos közelségben levő Árpád-kori és középkori telepekre utaló lelőhelyek középkori sírmezőt sejtetnek.

Munkatársak: Somogyi Krisztina régész; Bánhalmi Ildikó, Barta Gábor, Gyergyádes Tibor, Vajdics István technikusok.

GALLINA ZSOLT

204. Kaposvár, Kisgát

(Somogy megye) Ró

Régészeti megfigyelést végeztünk a Kisgát II. ütem középnyomású gázvezeték nyomvonalának építési munkálatainál.

Az ellenőrzés során a 2108/20 hrsz. telek DK-i sarkához vezető bekötés árkában égett nyomokat, a kidobott földben pedig patics- és kerámiatöredékeket találtunk.

A 2005. július 29. és augusztus 3. között lefolytatott feltárás során egy római kori (Kr. u. 2. sz.) edényégető kemence került elő. A kemenceroztély valószínűleg égetés közben berogyhatott, mivel a betöltésben igen sok rontott, összegyűródött, és úgy kiégett, jó minőségű edénytöredék került elő. A kemence az általánostól eltérően nem állandó épített rostéllal rendelkezett, a rostélyt minden égetés előtt élükre állított kőlapokra, illetve agyaglapokra helyezett agyaglapokból alakították ki. A kemencéhez K felől csatlakozott a tüzelőtér, melyben szintén több összeégett edénydarabot találtunk. A tüzelőteret közműárkokkal korábban sértették, amelyről bejelentést a múzeum nem kapott.

A többi vezeték szakaszon további régészeti jelenléteket a kiásott árkokban nem találtunk.

KÖLTŐ LÁSZLÓ